

India zet de westerse farmaceuten buitenspel

- woensdag 03 april 2013, 03u00

Medicijnprijzen in India hebben ook een politieke waarde



Een Indiase man met keelkanker, wachtend voor een ziekenhuis, drinkt thee door zijn neus. Rafiq Maqbool/ap

De Zwitserse firma Novartis krijgt in India geen nieuw patent op een duur kankermedicijn. Alarm bij de farma-reuzen, blijdschap bij de patiënten in arme landen.

Het Indiase Hooggerechtshof heeft gisteren de aanvraag voor een nieuw patent voor het kankermedicijn Glivec van het Zwitserse farmaceutische bedrijf Novartis verworpen. Activisten vierden de uitspraak als een mijlpaal, omdat de Indiase farmaceutische industrie nu door mag gaan met het vervaardigen van goedkope versies van dure medicijnen.

De Glivec-zaak werd nauwlettend gevolgd door farmaceutische bedrijven en door voorvechters van goedkope medicijnen. 'Dit is een geweldige opluchting voor miljoenen patiënten en artsen in ontwikkelingslanden die afhankelijk zijn van betaalbare medicijnen uit India', zei de internationale voorzitter van Artsen Zonder Grenzen (AzG) Unni Karunakara in een verklaring.

Leukemie

Medicijnen die zijn gepatenteerd door westerse farmaceutische bedrijven, en dus niet nagemaakt mogen worden, zijn vaak erg duur. Glivec, een medicijn dat verschillende kankers bestrijdt, waaronder leukemie, wordt door Novartis verkocht voor 1730 euro per maand. De generieke versies, geproduceerd door de Indiase bedrijven Cipla en Natco Pharma, kosten 15 keer minder (115 euro).

Novartis voerde in een eerdere zitting van het Hooggerechtshof aan dat 90 procent van de Glivec-gebruikers het middel gratis of tegen gereduceerde prijs kreeg in een donatieprogramma. De rechters vroegen daarop of het bedrijf bereid was de algehele prijs sterk te verlagen, zodat een donatieprogramma niet meer nodig was. Die bereidheid had Novartis niet.

Volgens Artsen zonder Grenzen, dat in 1999 een campagne startte om levensreddende medicijnen toegankelijk te maken voor patiënten in arme landen, was Novartis er op uit om de Indiase patentwet te ondermijnen. Die werd ingesteld in 2005, als voorwaarde voor India's toetreding tot de Wereld Handelsorganisatie (WTO), en kent enkele bepalingen die nadelig zijn voor westerse farmaceuten. Zo kan de Indiase overheid toestemming geven een patent te omzeilen als ze vindt dat een middel te duur is en daardoor onbereikbaar wordt voor patiënten. Dat gebeurde al vier keer, onder meer bij het zeer dure kankermedicijn Nexafar van Bayer. Een andere bepaling in de wet moet voorkomen dat producenten eindeloos nieuwe patenten aanvragen (steeds 20 jaar geldig) voor minimale wijzigingen aan het medicijn. Ook worden patenten van vóór 1995 in India niet erkend.

Gratis medicijnen

In een land als India, waar de helft van de bevolking leeft van minder dan 2 dollar per dag, hebben medicijnprijzen ook een politieke waarde. De regering van premier Manmohan Singh werkt aan een plan om nog voor de verkiezingen van volgend jaar in het hele land (1,22 miljard inwoners) medicijnen gratis door de overheid te laten verstrekken. Als opmaat naar die maatregel, die tot doel heeft kiezers te trekken, is vorig jaar reeds een verbod uitgevaardigd op het uitschrijven van merkmedicijnen. Recepten mogen slechts de generieke (soort)naam van een medicijn bevatten.

India wordt wel de 'apotheek voor de armen' genoemd. Het land heeft de derde farmaceutische industrie ter wereld (gemeten naar volume) en produceert vooral generieke medicijnen, die dezelfde samenstelling hebben als westerse merkmedicijnen, maar veel goedkoper zijn.

Volgens westerse multinationals als GlaxoSmithKline, Bayer en Novartis wordt het prijsverschil veroorzaakt door de hoge kosten van ontwikkeling en klinische tests. Zij beschuldigen de generieke producenten van namaak zonder de verantwoordelijkheid te nemen voor de ontwikkeling van nieuwe medicijnen. De multinationals worden er op hun beurt van beschuldigd de markt te monopoliseren, hun werkelijke onderzoeks- en ontwikkelingskosten geheim te houden en uit te zijn op winstmaximalisatie.

De grenzen zijn aan het vervagen. Ook grote Indiase generieke producenten doen tegenwoordig onderzoek, met name naar nieuwe medicijnen tegen tropische ziekten, die door de multinationals niet winstgevend genoeg worden geacht. En Novartis, de tweede farmaceutische producent (van merkmedicijnen) ter wereld, is tegelijkertijd de op een-na grootste producent van generieke middelen.

jb